האוניברסיטה העברית בירושלים
THE HEBREW UNIVERSITY OF JERUSALEM

סילבוס

הכירו את המדע: החלטות - 51120

תאריך עדכון אחרון 25-09-2016

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס:פסיכולוגיה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר:שנתי

שפת ההוראה:עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז):פרופ' אילן יניב

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: ilan.yaniv@huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס:חמישי 14:00- 15:00

מורי הקורס:
פרופ אילן יניב

תאור כללי של הקורס:
בקורס זה תיערך הכרות ראשונית עם התהליך המדעי והתוצר האקדמי מדעי העיקרי שלו - המאמר

המדעי. במהלך הקורס התלמידים/ות יחפשו, יקראו, יבינו, ינתחו, יבקרו ויציגו בכתה מאמרים מדעיים בנושאים שונים ומגוונים בתחום הפסיכולוגיה של תהליכי שיפוט והחלטה.

תהליכי קבלת החלטות ממלאים תפקיד מרכזי בחיי היומיום של כולנו, ועל כן מהווים נושא מחקר מרכזי בפסיכולוגיה. החלטות דורשות פשרות קשות: למשל, בין אינטרס העצמי לבין רווחת האחרים (אנוכיות ואלטרואיזם), בין אני עכשווי לאני עתידי (כמה לחסוך), בין רגשי לרציונלי (הלב אומר כן, השכל אומר לא), בין הנאה לבין מטרת על (שוב השוקולד...). אנחנו לומדים מהחלטות העבר, תוצאות החלטה גורמות לנו לחוות סיפוק ו/או חרטה. הציפיה להגיע להחלטה "נכונה" מלווה לא פעם בקושי רגשי, קוגניטיבי, מושפעת מגורמים חברתיים (נראות וקונפורמיות), ובעלת השלכות פסיכו-פיזיולוגיות ומוחיות (עוררות, מתח). במאמרי הקריאה ובמהלך מפגשי הכיתה נדון בתיאוריות של החלטה, במושגי רציונליות וביסודות ההתנהגות אנושית.

<u>מטרות הקורס:</u>
המטרה העקרית של הקורס היא לאפשר לתלמידים להתנסות בחיפוש, קריאה, הבנה והצגה של מאמרים מדעיים, תוך הנגשה, הבניה, והנחיה אינטנסיבית על ידי המורה. הקורס מיועד לפתח יכולות למצוא ולהבין מאמרים מדעיים באופן עצמאי בהמשך הלימודים במחלקה לפסיכולוגיה.

<u>תוצרי למידה</u>
<u>בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:</u>
בסיום הקורס התלמידים יהיו מסוגלים ברמה בסיסית:

- *לחפש ביעילות מאמרים בנושאים ספציפיים במאגרי מידע שונים.*
- *להעריך ולהחליט במהלך חיפוש המידע (על סמך פרמטרים תכניים וביבליומטריים) איזה מהמאמרים בנושא יותר מרכזיים ושווים קריאה מעמיקה והתמקדות.*
- *להגדיר, לזהות ולהבין את הרקע, הרציונל, השיטות, התוצאות והמסקנות העיקריות של מאמר מדעי.*
- *לסכם ולנסח בתקציר את חלקי המאמר שנזכרו לעיל, תוך הבחנה בין נושאים/ממצאים עיקריים לעומת משניים במאמר.*
- *לבנות מצגת של הרקע, הרציונל, השיטות, התוצאות והמסקנות העיקריות של מאמר מדעי ולהציג אותה בכתה.*
- *להסביר אילו מאמרים קודמים הובילו את כותבי המאמר לשאול את שאלות המחקר.*
- *על סמך הנקודה הקודמת לבנות מצגת המסכמת, מדגימה, ומפרשת את ההתפתחות ההיסטורית של נושא/שאלת מחקר ספציפי/ת במשך מספר עשורים של מחקר בתחום.*

<u>דרישות נוכחות (%):</u>
100

<u>שיטת ההוראה בקורס:</u> שלושת השעורים הראשונים יתבססו על הרצאות פרונטליות ודיונים בכתה. בשעורים אלה נערוך הכרות עם עולם המדע, מהגשת גרנטים ועד לפירסום מאמרים מדעיים (כולל מאמרים ניסויים, מאמרי סקירה, פרקים בספרים ערוכים). נערוך היכרות גם עם המבנה, המטרות ושיטות החיפוש של מאמר מדעי, ועם העקרונות הבסיסים של כתיבה מדעית. שאר השעורים במהלך השנה יתבססו על הצגות/הרצאות של התלמידים, כמפורט בסעיף הבא (תכנית הלימודים בקורס).

בנוסף, יערכו פגישות של קבוצות קטנות ופגישות אישיות עם המורה.

<u>רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:</u>
לאחר שלושת השעורים הראשונים, בהם יוסברו המבנה, המטרות, עקרונות הכתיבה ושיטות החיפוש של מאמר מדעי, הקורס יתבסס על המטלות הבאות של התלמידים:

מטלה ראשונה: לפני כל שעור כל הסטודנטים יקראו מאמר סקירה (Review) בנושא ספציפי מתוך תחום הפסיכוביולוגיה, מתוך כתב העת American Scientific.

מטלה שניה: תלמידי הכתה יתחלקו לקבוצות בנות 4 סטודנטים. בכל שעור תהיה קבוצה אחת אחראית על הדיון במאמר. חברי הקבוצה יכינו מספר שאלות (בין עשר לעשרים) לגבי הנושאים השונים שכלולים במאמר. השאלות יכולות להיות קשורות ישירות לתוכן המאמר, ובנוסף רצוי לחבר שאלות אינטגרציה והבנה. ניתן גם לשאול שאלות כלליות, כגון: מהי השאלה המדעית הכללית שהמאמר מנסה לענות עליה? כיצד התחיל המחקר בשאלה זו? מהם כיווני המחקר הנוכחיים? באיזה שיטות משתמשים כדי לחקור את שאלות המחקר בתחום זה? מהן ההשלכות של המחקר בתחום ספציפי זה להבנה כללית של המח וההתנהגות? האם ניתן להציע כווני מחקר עתידיים שיוכלו לתרום להעמקת הידע בתחום? וכד'. חברי הקבוצה האחראית צריכים להכין מצגת הכוללת את התשובות הנכונות ולהיות מוכנים לתקן או להוסיף על תשובות התלמידים.

מטלה שלישית: כל אחד מחברי הקבוצה יקרא מאמר ניסויי הקשור לנושא מאמר הסקירה ויציג במשך כ- 10 דקות את הרציונל והשאלות המחקריות העיקריות, את השיטות ומערך המחקר, את התוצאות העיקריות ואת משמעותן.

מטלה רביעית: הצגה בכתה וכתיבת עבודה המתחקה אחרי השורשים המדעיים והרעיוניים של מאמר מדעי עכשווי. גם עבודה זו תתבצע בקבוצות. בשלב ראשון יש לבחור מאמר בתחום הפסיכולוגיה החיובית, שפורסם בשנתיים האחרונות 2012-2013 באחד מכתבי העת המובילים בתחום.

לאחר קריאה והבנה של המאמר עליכם:

1)לסכם בקצרה (מקסימום 1/2חצי עמוד מודפס) את הנושאים והשאלות המדעיות בהן המאמר עוסק, את הממצאים העיקריים בהקשר של השאלות המרכזיות (אין צורך לפרט את כל התוצאות) ושניים-שלושה משפטים על המסקנות העולות מהמחקר.
2) יש לבחור מתוך הרשימה הביבליוגרפית את המאמר העיקרי שממנו נשאב הרציונל לעריכת המחקר. יש לנמק בכתב את הבחירה ולהסביר מדוע דווקא מאמר זה הוביל את קו המחקר שנמשך במאמר החדש (מקסימום חצי עמוד מודפס).
3) את המאמר שנבחר בדרך זו יש להשיג בספריה ולחזור על התהליך פעמים נוספות, עד שמגיעים למאמר המקורי שהווה את הרציונל הראשוני למחקר בנושא (רק אם מדובר במקור ממש "עתיק" ניתן לקרוא עליו במקורות עקיפים כמו ספרי עיון textbook)) או אנציקלופדיה). רצוי להגיע לפחות עד שנות ה-70' (אין חובה להגיע עד אריסטו אך גם זו אפשרות).
4) לסכום יש להציג באופן אינטגרטיבי את התפתחות הרעיון המדעי שהוביל לעריכת המחקר החדש (חצי עד שלושת רבעי עמוד. רצוי לשלב תאור גרפי של שלב אינטגרטיבי זה).

בשיעור הראשון של הסמסטר השני יש להגיש לי עבודה הכוללת את שלבים 1 ו-2 וכן צילום של המאמר הראשון והשני (כדי שאוכל לבדוק אם אכן הבנתם את המטלה). העבודה תוצג על ידי הקבוצה בכתה במשך 30 דקות (בהן יש לתאר בעיקר את ההמשכיות והקו המחקרי ורק בקצרה את הניסויים

הספציפיים). את העבודה הכתובה יש להגיש עד היום האחרון של הסמסטר!

<u>חומר חובה לקריאה:</u>
רשימת מאמרי הסקירה עבור המטלה הראשונה תינתן בתחילת הסמסטר.

<u>חומר לקריאה נוספת:</u>

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :
מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
הרצאה40 %
השתתפות 10 %
הגשת עבודה 50 %
הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

<u>מידע נוסף / הערות:</u>
הציון יהיה כללי לכל השנה ויורכב מהמרכיבים הבאים:

השתתפות בכתה: השתתפות (מענה לשאלות) במהלך הדיון במאמר הסקירה שיוצג על ידי הקבוצה האחראית לשיעור 10%
המטלה הקבוצתית הראשונה (הצגת מאמר הסקירה על ידי חברי הקבוצה) 25%
הצגת המאמר האישי 15%
מטלת סוף הקורס 50%